

INFORMACIJA

o prihvatanju Zajedničke izjave o slobodnom protoku podataka u regionu Zapadnog Balkana na Digitalnom samitu ekonomija Zapadnog Balkana, 13. oktobra 2021, u Podgorici

Tradicionalno dobri odnosi ekonomija Zapadnog Balkana predstavljaju primjer dobrih međudržavnih odnosa i karakteriše ih partnerstvo zasnovano na međusobnom razumijevanju i zajedničkim ciljevima, što je potvrđeno i od strane lidera Zapadnog Balkana kroz ciljeve i zadatke koji se relizuju i prate u okviru Inicijative za Zapadni Balkan kojom koordinira Regionalni savjet za saradnju (RCC), a saglasno Akcionom planu za zajedničko regionalno tržište (CRM) 2021 - 2024.

Svjesni izazova digitalne transformacije u ekonomijama Zapadnog Balkana i značaja regionalne saradnje, kao i prepoznajući nužnost usklađivanja ambicija digitalizacije Zapadnog Balkana s vizijom i ambicijama Evropske unije, ekonomije Zapadnog Balkana su, u okviru Inicijative za Zapadni Balkan, usaglasile Zajedničku izjavu o slobodnom protoku podataka u regionu Zapadnog Balkana (Zajednička izjava).

Svrha ove Zajedničke izjave, koja će, na inicijativu crnogorske strane, biti usmeno prihvaćena na engleskom jeziku, na Digitalnom samitu koji se održava u Podgorici u hibridnom formatu od 11. do 13. oktobra 2021, predstavlja nastavak zajedničke akcije i inicijative ka unapređenju regionalne saradnje i podrške digitalnoj integraciji kroz razmjenu informacija na otvoren, interoperabilan, siguran i pouzdan način. Istim povodom buće prihvaćena i Zajednička izjava o interoperabilnosti Zapadnog Balkana.

U nastojanjima da se kroz zajednički napor radi na usklađivanju zakonodavstva sa relevantnom pravnom tekovinama Evropske unije, kao i da se proširi saradnja u oblastima od zajedničkog interesa, stvara se okvir za podršku regionalnom okruženju na temeljima jednakosti, bez diskriminacije i u skladu s pravima i obavezama u cilju izgradnje bezbjednih digitalnih smjernica za buduće aktivnosti.

Predstavnik Vlade će usmeno potvrditi Zajedničku izjavu o slobodnom protoku podataka u regionu Zapadnog Balkana, 13. oktobra 2021. u Podgorici.

JOINT STATEMENT
ON FREE FLOW OF DATA IN THE WESTERN BALKANS REGION

Representatives of the Western Balkan Partners that signed the Statement of Support to the Digital Agenda for the Western Balkans in Sofia on 17 May 2018 (hereinafter referred to collectively as “the Parties” and individually as “the Party”), gathered in Podgorica on 13 October 2021:

Recalling the goals and objectives put forward by the Common Regional Market Agenda 2021-2024 endorsed by the Western Balkan Leaders at Sofia Summit in 2020;

Reiterating the commitments contained in the Statement of Support for the implementation of the Digital Agenda for the Western Balkans launched in 2018;

Acknowledging the goals and vision put forward in the Joint Statement on regional interoperability and trust services in Western Balkans region signed in Tirana in November 2020 and interlinkages with the regional framework on free flow of data;

Being aware of the challenges of digital transformation and importance the mutual exchange of data holds in the economic growth;

Considering free flow of data as the 5th freedom of a common market in addition to the traditional freedoms (i.e. free movement of goods, services, people and capital) and necessity to unleash the untapped potentials of data economy;

Recognising the necessity to align the Western Balkans digitalisation ambitions with the European Union (EU) Digital Compass 2030 vision and ambitions and contribute to increasing the convergence with the EU Digital Single Market principles and practices;

Highlighting the need to expedite the process of harmonisation of legislation with the relevant EU *acquis* with the view of equipping public institutions, private sector, academia and NGOs with required data to set strategic digitalisation goals;

Paying due attention to the developments in the European Union in the area of free flow of data, in particular European Strategy for data and the relevant EU *acquis*;

Reaffirming our commitment to contribute constructively in an all-inclusive manner towards an enhanced regional interoperability and free flow of data and improve utilisation of existing cloud and communication infrastructure in WB economies for better service support and safer data management;

Hereby have jointly decided:

Article 1

Goals and Objectives

The Parties aim to:

1. Establish a functional, transparent and simple framework that enables free flow of data within the Western Balkans region aimed to achieve greater alignment with the EU acquis, speed up digitalisation and boost competitiveness across the region;
2. Ensure data storage and processing in line with the EU best practices with the ultimate goal of full compliance with the respective EU acquis;
3. Align policies across Western Balkans region with the objective and principles set forth in the EU Data Governance Act.

Article 2

Actions and Activities

1. Within the scope of this Joint Statement, the Parties will work to implement practical and feasible actions at both economy and regional level to achieve the Goals and Objectives defined in Article 1.
2. To this end, the Parties will build on the key findings and recommendations of the report on “Regional framework for the free flow of data in Western Balkans region” and will work together in the following aspects:

2.1. Legal framework:

- a) Advance in the harmonisation of domestic legislation with GDPR (EU Regulation 2016/679) in all Western Balkan economies, paying due attention to the transfer of personal data abroad and striving to complete it by 2022, and initiate GDPR Adequacy Decisions among WB economies, as appropriate;
- b) Launch the process for harmonisation of domestic legislation in the field of free flow of non-personal data (EU Regulation 2018/1807) not later than mid-2022 and complete legislative process by 2023;
- c) Launch the process for harmonisation of domestic legislation with the Directive (EU) 2019/1024 on open data and the re-use of public sector information not later than 2023;
- d) Locate barriers for free-flow of data within Western Balkan economies’ domestic legislation - such as obligation to store and/or process data within an economy, or a prohibition to transfer data abroad, and address those barriers through legislative changes as necessary or establishment of Data Transfer Mechanisms. Working group to be established in line with 2.2.b) will discuss and agree on the data to be covered.

2.2. Open Data Governance and Accessibility:

- a) Launch a Network of Dataset Editors working in line with the defined editorial policy on the level of economies to achieve transfer of knowledge, collective learning from good practices and build a momentum to systematically open datasets of common interest;
- b) Establish a Western Balkans working group on open data datasets, data governance, and creation and alignment of standards on regional level;
- c) Engage in the EU Open Data Maturity benchmark to continuously assess the maturity level of policy, portal, impact, and quality.

2.3. Improve infrastructure to support free flow of data:

- a) Make best efforts to establish regional coordination of cloud and data centres development to ensure interoperability by design, cross-use of existing infrastructure for data protection and disaster recovery protocols, and to connect data centre infrastructure, where feasible;
- b) Establish a dedicated research and development cloud infrastructure open to academia and businesses (primarily SME) to enable experimenting and testing;
- c) Continue with efforts on establishment of the Regional Research and Development Cloud infrastructure to strengthen development activities towards new technologies such as AI, IoT, Broadband, Open and Bigdata, VAR and others in the Western Balkans region.

2.4. Capacity building and awareness:

- a) Exchange experience at the regional level in the field of free flow of data including through sharing best practices of existing data centres across the region;
- b) Ensure regular and continuous education and training of individuals involved in the processing of personal data both in the public and private sector;
- c) Ensure promotion of open data development and benefits of open data use through existing communication channels at economy and regional level, as feasible.

Article 3

Communication between Parties

1. The Parties will work to maintain continuous communication between them and exchange any information necessary to fulfil their commitment. Communication will be executed by electronic means of communication;
2. The Parties will work to convene regional working group meetings to discuss and elaborate work practices and processes, frameworks, standards, laws and regulations in the fields of free flow of data;

3. The Parties will organise the work within the context of the Regional Working Group on Interoperability (WGI) and Regional Working Group on Data Privacy and GDPR (WG GDPR);
4. The Regional Cooperation Council is tasked to support the work of WGI and WG GDPR as well as facilitate implementation of the activities defined in this Joint Statement and any other actions deemed necessary by the Parties.

Article 4

Guiding rules for implementation

1. Regional Working Group on Interoperability (WGI) and Regional Working Group on Data Privacy and GDPR (WG GDPR) are mandated to support implementation of actions defined in Article 2;
2. The actions and activities under Article 2 will be reviewed annually from the entry into force of this Joint Statement to support the work of WGI and WG GDPR in adjusting actions at economy and regional level with the Goals and Objectives set forth in Article 1. The Regional Cooperation Council is tasked to facilitate the process of review and prepare short assessment on the state of implementation in each economy and at the regional level;
3. WGI and WG GDPR are required to propose concrete and operational actions to support implementation of actions defined in Article 2;
4. Based on the results of the first review the Parties will seek to conclude bilateral or regional agreements to facilitate free flow of data as feasible, but not later than the end of 2023;
5. The Parties will work on the basis of all-inclusiveness to assist and cooperate in the field of free flow of data, respecting each Party's legal basis.
6. The Parties acknowledge financial implications arising from the commitments of Article 2, in particular those related to hardware, software, cloud infrastructure services, legal harmonisation or any other commitment that implies financial cost.

Article 5

Duration and effectiveness

1. This Joint Statement shall be valid for an indefinite period. The Joint Statement can be revoked and terminated at any time. The termination shall take effect upon receipt of a written notice from any Party to the remaining Parties. Until the termination of this Joint Statement, it shall apply with regards to information and documents exchanged during the period of its validity;
2. After termination of this Joint Statement, the Parties are obliged to keep the received information and data confidential, or to destroy them permanently;
3. This Joint Statement shall enter into force on the date of endorsement by the Parties.

Place and date: Podgorica, 13 October 2021

ZAJEDNIČKA IZJAVA

O SLOBODNOM PROTOKU PODATAKA U REGIONU ZAPADNOG BALKANA

Predstavници partnera iz Zapadnog Balkana koji su 17. maja 2018. godine u Sofiji potpisali Izjavu podrške Digitalnoj agendi za Zapadni Balkan (u daljem tekstu zajednički “Strane”, a pojedinačno “Strana”), okupljeni u Podgorici 13. oktobra 2021. godine:

Podsjećajući na ciljeve uspostavljene Agendom zajedničkog regionalnog tržišta 2021-2024, koju su lideri Zapadnog Balkana odobrili na Samitu u Sofiji 2020. godine;

Ponavljajući obaveze sadržane u Izjavi podrške implementaciji Digitalne agende za Zapadni Balkan, koja je pokrenuta 2018. godine;

Potvrđujući ciljeve i viziju iznešenu u Zajedničkoj izjavi o regionalnoj interoperabilnosti i uslugama povjerenja u regionu Zapadnog Balkana potpisanoj u Tirani u novembru 2020. godine i međusobnim vezama s regionalnim okvirom o slobodnom protoku podataka;

Svjesni izazova digitalne transformacije i značaja međusobne razmjene podataka za ekonomski rast;

Smatrajući slobodan protok podataka petom slobodom zajedničkog tržišta, pored tradicionalnih sloboda (tj. slobodno kretanje roba, usluga, ljudi i kapitala) i nužnošću za iskorišćavanje neiskorišćenih potencijala ekonomije podataka;

Prepoznajući neophodnost usklađivanja ambicija Zapadnog Balkana vezanih za digitalizaciju s vizijom i ambicijama Digitalnog kompasa Evropske unije (EU) za 2030. i doprinošenja povećanju konvergencije s načelima i praksom jedinstvenog digitalnog tržišta EU;

Ističući potrebu ubrzanja procesa usklađivanja zakonodavstva sa relevantnim pravnim tekovinama EU u cilju opremanja državnih ustanova, privatnog sektora, akademske zajednice i nevladinih organizacija potrebnim podacima za uspostavljanje strateških ciljeva digitalizacije;

Posvećujući dužnu pažnju razvoju situacije u oblasti slobodnog protoka podataka u Evropskoj uniji, posebno Evropskoj strategiji za podatke i relevantnoj pravnoj tekovini EU;

Ponovno potvrđujući našu opredijeljenost da konstruktivno, na sveobuhvatan način, doprinesemo poboljšanoj regionalnoj interoperabilnosti i slobodnom protoku podataka i poboljšamo korišćenje postojeće infrastrukture u oblaku i komunikacione infrastrukture u ekonomijama Zapadnog Balkana, radi bolje podrške uslugama i sigurnijeg upravljanja podacima;

Ovim su zajednički odlučili:

Član 1

Ciljevi i zadaci

Strane imaju za cilj da:

1. Uspostave funkcionalan, transparentan i jednostavan okvir koji omogućava slobodan protok podataka unutar regije Zapadnog Balkana s ciljem postizanja veće usklađenosti s pravnom tekovinom EU, ubrzanja digitalizacije i jačanja konkurentnosti u cijeloj regiji;
2. Osiguraju skladištenje i obradu podataka u skladu s najboljom praksom EU, s krajnjim ciljem potpune usklađenosti s odgovarajućom pravnom tekovinom EU;
3. Usklade politike širom regiona Zapadnog Balkana sa ciljevima i načelima postavljenim u Zakonu EU o upravljanju podacima.

Član 2

Radnje i aktivnosti

1. U okviru ove Zajedničke izjave, strane će raditi na sprovođenju praktičnih i izvodljivih radnji na ekonomskom i regionalnom nivou radi postizanja Ciljeva i zadataka definisanih u članu 1.
2. U tom cilju, Strane će se oslanjati na ključne nalaze i preporuke izvještaja o “Regionalnom okviru za slobodan protok podataka u regionu Zapadnog Balkana” i radiće zajedno na sledećim aspektima:

2.1. Pravni okvir:

- a) Napredak u usklađivanju domaćeg zakonodavstva sa GDPR-om (Uredba EU 2016/679) u svim ekonomijama Zapadnog Balkana, posvećujući dužnu pažnju prenosu ličnih podataka u inostranstvo, nastojeći da se zakonodavstvo dovrši do 2022. godine, kao i iniciranje donošenja Odluka o adekvatnosti GDPR-a među ekonomijama Zapadnog Balkana, po potrebi;
- b) Pokrenuti proces usklađivanja domaćeg zakonodavstva u oblasti slobodnog protoka neličnih podataka (Uredba EU 2018/1807) najkasnije do sredine 2022. godine i dovršiti zakonodavni proces do 2023. godine;
- c) Pokrenuti proces usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa Direktivom (EU) 2019/1024 o otvorenim podacima i ponovnoj upotrebi informacija iz javnog sektora najkasnije do 2023. godine;
- d) Utvrditi prepreke za slobodan protok podataka u okviru domaćeg zakonodavstva ekonomija zapadnog Balkana - kao što je obaveza skladištenja i/ili obrade podataka u okviru jedne ekonomije ili zabrana prenosa podataka u inostranstvo i po potrebi riješiti te prepreke putem zakonodavnih izmjena ili uspostavljanjem mehanizama za prenos podataka. Radna grupa koja će se uspostaviti u skladu sa tačkom 2.2.b) razmotriće i dogovoriće se o podacima koje treba obuhvatiti.

2.2. Upravljanje otvorenim podacima i pristupačnost:

- a) Pokrenuti mrežu urednika skupova podataka koji rade u skladu s definisanom uređivačkom politikom na nivou ekonomija kako bi se postigao prenos znanja, kolektivno učenje iz dobre prakse i dao zamah za sistematsko otvaranje skupova podataka od zajedničkog interesa;
- b) Formiranje radne grupe za Zapadni Balkan za otvorene skupove podataka, upravljanje podacima i stvaranje i usklađivanje standarda na regionalnom nivou;
- c) Uključiti se u mjerilo Zrelosti otvorenosti podataka EU radi kontinuirane procjene nivoa zrelosti politike, portala, uticaja i kvaliteta.

2.3. Poboljšanje infrastrukture kako bi se podržao slobodan protok podataka:

- a) Učiniti sve napore da se uspostavi regionalna koordinacija razvoja oblaka i centara podataka kako bi se osigurala interoperabilnost, kroz dizajn, uzajamnu upotrebu postojeće infrastrukture za zaštitu podataka i protokola za oporavak od katastrofa, te da se poveže infrastruktura centara podataka, gdje je to izvodljivo;
- b) Uspostaviti namjensku infrastrukturu za istraživanje i razvoj u oblaku koja je otvorena za akademske i poslovne subjekte (prvenstveno mala i srednja preduzeća) kako bi se omogućilo eksperimentisanje i testiranje;
- c) Nastaviti sa naporima na uspostavljanju regionalne infrastrukture za istraživanje i razvoj u oblaku radi jačanja razvojnih aktivnosti vezanih za nove tehnologije, kao što su vještačka inteligencija (AI), Internet stvari (IoT), širokopojasni pristup (Broadband), Otvoreni i veliki podaci (Open i Bigdata), virtualna i proširena stvarnost (VAR) i druge, u regionu Zapadnog Balkana.

2.4. Izgradnja kapaciteta i svijesti:

- d) Razmjena iskustava na regionalnom nivou u oblasti slobodnog protoka podataka, uključujući razmjenu najboljih praksi postojećih centara podataka u cijeloj regiji;
- e) Osigurati redovno i kontinuirano obrazovanje i obuku pojedinaca uključenih u obradu ličnih podataka u javnom i privatnom sektoru;
- f) Osigurati promovisanje razvoja otvorenih podataka i prednosti korišćenja otvorenih podataka kroz postojeće komunikacione kanale na ekonomskom i regionalnom nivou, ukoliko je to izvodljivo.

Član 3

Komunikacija između strana

1. Strane će raditi na održavanju stalne komunikacije među sobom i razmjenjivati sve informacije potrebne za ispunjavanje njihovih obaveza. Komunikacija će se odvijati elektronskim komunikacionim sredstvima;

2. Strane će raditi na sazivanju sastanaka regionalnih radnih grupa radi razmatranja i razrade radnih praksi i procesa, okvira, standarda, zakona i propisa u oblastima slobodnog protoka podataka;
3. Strane će organizovati rad u kontekstu Regionalne radne grupe za interoperabilnost (RGI) i Regionalne radne grupe za privatnost podataka i GDPR (RG GDPR);
4. Zadatak Savjeta za regionalnu saradnju je da podrži rad RGI-a i RG GDPR-a, kao i da olakša sprovođenje aktivnosti definisanih u ovoj Zajedničkoj izjavi i svih drugih radnji koje Strane smatraju neophodnim.

Član 4

Smjernice za implementaciju

1. Regionalna radna grupa za interoperabilnost (RGI) i Regionalna radna grupa za privatnost podataka i GDPR (RG GDPR) imaju mandat da podrže sprovođenje aktivnosti definisanih u članu 2.;
2. Radnje i aktivnosti iz člana 2. preispitivaće se svake godine od stupanja na snagu ove Zajedničke izjave kako bi se podržao rad RGI-a i RG GDPR-a na usklađivanju aktivnosti na ekonomskom i regionalnom nivou sa ciljevima i zadacima navedenim u članu 1. Savjet za regionalnu saradnju ima zadatak da olakša proces revizije i pripremi kratku procjenu stanja implementacije u svakoj ekonomiji i na regionalnom nivou;
3. RGI i RG GDPR su dužne da predlože konkretne i operativne radnje za podršku sprovođenju aktivnosti definisanih u članu 2.;
4. Na osnovu rezultata prve revizije, Strane će nastojati da zaključe bilateralne ili regionalne sporazume kako bi se olakšao slobodan protok podataka, ukoliko je to izvodljivo, ali najkasnije do kraja 2023. godine;
5. Strane će raditi na sveobuhvatnom nivou, kako bi pomogle i sarađivale na polju slobodnog protoka podataka, poštujući pravnu osnovu svake Strane.
6. Strane priznaju finansijske implikacije proizišle iz obaveza utvrđenih u članu 2., posebno one koje se odnose na hardver, softver, usluge infrastrukture u oblaku, usklađivanje zakona ili bilo koje druge obaveze koje impliciraju finansijske troškove.

Član 5

Trajanje i stupanje na snagu

1. Ova Zajednička izjava će biti važeća na neodređeno vrijeme. Zajednička izjava može se opozvati i raskinuti u bilo kojem trenutku. Raskid će stupiti na snagu po prijemu pismenog obavještenja od bilo koje Strane preostalim Stranama. Do prestanka važenja ove Zajedničke

izjave, ona će se primjenjivati u pogledu informacija i dokumenata razmijenjenih tokom perioda njenog važenja;

2. Nakon prestanka važenja ove Zajedničke izjave, Strane su dužne da primljene informacije i podatke drže u tajnosti ili ih trajno unište;
3. Ova Zajednička izjava stupa na snagu na dan kada je Strane potpišu.

Mjesto i datum: Podgorica, 13. oktobar 2021. godine